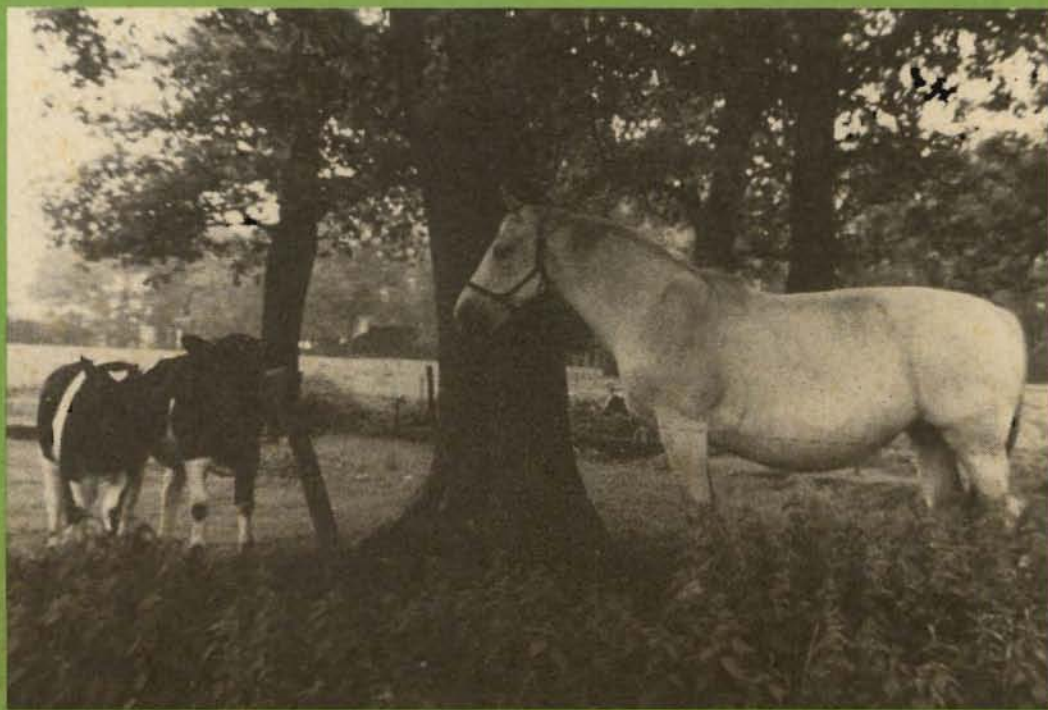
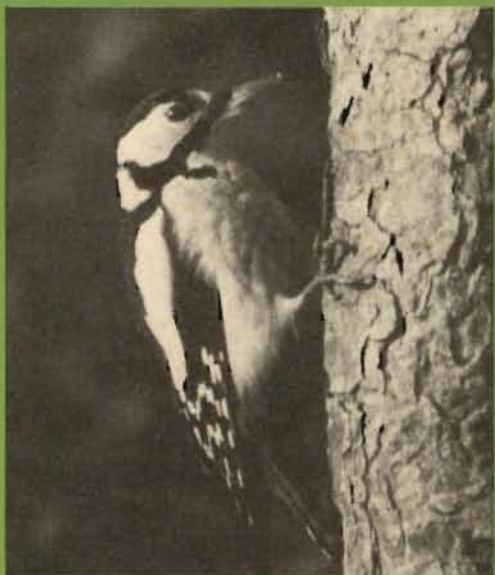

bomen | nieuws

1

januari/februari 1989
Een uitgave van de
bomenstichting

*Bomen en beesten zijn
onafscheidelijk met elkaar
verbonden. In de bijgesloten
folder leest u hier meer over.*

STICHTING

LANDSCHAPSBEHEER

DRENTHE

De Stichting Landschapsbeheer Drenthe is een dienstverlenende organisatie op het terrein van natuur- en landschapsbeheer ten behoeve van particulieren en lagere overheden.

De aandacht is gericht op het onderhoud van onder andere: houtwallen, singels, brinken, waardevolle bomen, natuurterreintjes en vennen.

De werkzaamheden worden gedeeltelijk uitbesteed aan het bedrijfsleven, en door 8 man eigen uitvoerend personeel.

Ter vervulling van een ontstane vakature zoekt de stichting een

meewerkend voorman/boomverzorgers m/v

Functie-eisen:

- Opleiding: middelbaar, tuin- of bosbouw onderwijs, eventueel lager met voldoende ervaring
- basiskursus boomverzorging
- vervolgcursus boomverzorging of vergelijkbaar nivo door ervaring
- ervaring en kennis op het gebied van natuur- en landschapsbeheer in het bijzonder met de moderne boomverzorgingsmethoden
- stimulerend en coördinerend kunnen optreden
- over leidinggevende capaciteiten beschikken
- zelfstandig kunnen werken
- over contactuele vaardigheden beschikken
- bezit van rijbewijs BE; rijbewijs CD strekt tot aanbeveling
- bereid zijn verdere opleidingen te volgen.

Te verrichten werkzaamheden:

- alle voorkomende werkzaamheden op het gebied van natuur en landschapsbeheer
- dagelijkse leiding geven aan de werkploeg (4 personen)
- tussentijds overleg voeren met eigenaar/gebruiker
- voor de aanvoer zorgen van materiaal en materieel
- specialistische boomverzorging t.b.v. de "Bomenwacht"
- bijhouden beperkte werk-administratie

Inlichtingen:

Eventuele inlichtingen kunnen ingewonnen worden bij de heer H.M. Bosch, projectleider van de stichting. Tel: 05920-16616.

Salariëring op grond van de C.A.O.-Bosbouw.

De functionaris komt te werken onder leiding van de uitvoerder.

Sollicitatie:

Sollicitaties, binnen 2 weken na het verschijnen van deze publikatie, richten aan het Bestuur van de Stichting Landschapsbeheer Drenthe, Rodeweg 25, 9494 RM Assen.

De Halmen 10
7383 BG Voorst
Telefoon 05758 - 1588

VAN DAM

BOOMVERZORGING

SNOEIEN MET HOOGWERKER OF KLIMTECHNIEK /
BOOMCHIRURGIE/GROEISTOORNISSEN/AFBOUW- EN
VELLING VAN BOMEN / ADVIES EN INVENTARISATIE

Adverteren
in het

bomen nieuws

Vraag vrijblijvend het tarievenoverzicht bij de
Bomenstichting, 030 - 33 13 28

Knip uit en vul in

Snij de knip vervagende in
een ingedrukt en afgeknippen
naar

Bomenstichting
Antwoordnummer 9013
3500 ZA UTRECHT

Heeft u ook wel eens ont-
vangen een productiemat?
Wilt u weten met welke
kosten het kan worden
gebruikt?

STEUN DE BOMENSTICHTING EN WORDT DONATEUR

- ☐ ik geef mij op als donateur
☐ ik meld een nieuwe donateur aan
☐ ik geef een jaar donateurschap cadeau aan

89/1

De donateur ontvangt zes maal per jaar het tijdschrift Bomennieuws, krijgt korting op uitgaven van de Bomenstichting en kan tweemaal per jaar met de Bomenstichting op excursie.

**De nieuwe
donateur is:**

Mw./Dhr.: _____ Voorl.: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Geb. jaar (alleen invullen bij b, c of d): _____

**Steunt de
Bomenstichting
als:**

- ☐ a) donateur/abonnee voor f _____ (minimaal f 30,— p.j.)
☐ b) 65+ -donateur voor f _____ (minimaal f 20,— p.j.)
☐ c) jeugd-donateur t/m 17 jr. voor f _____ (minimaal f 15,— p.j.)
☐ d) student-donateur t/m 25 jr. voor f _____ (minimaal f 20,— p.j.)
☐ e) donateur voor het leven voor f _____ (minimaal f 450,—)
☐ f) beheerdersabonnement voor f _____ (minimaal f 100,— p.j.)

Ik heb een nieuwe donateur aangemeld en ontvang daarvoor gratis naar keuze een poster Spreuken-boom/Boomhoogtemeter*)

Mijn naam is: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

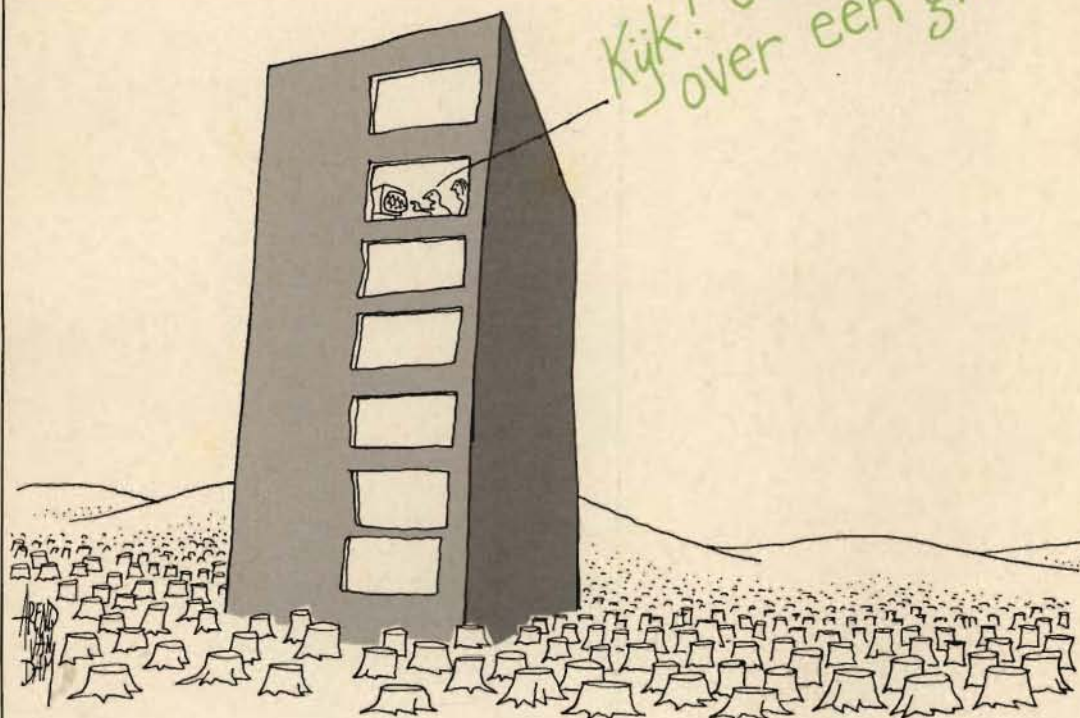
* doorhalen wat niet wordt gewenst

1989

Jaar van de waarheid

De Nederlandse milieu-organisaties hebben 1989 uitgeroepen tot het 'jaar van de waarheid voor het milieu'. De Bomenstichting sluit zich daar graag bij aan. Ons credo 'als je bomen beschermt, bescherm je jezelf' geldt meer dan ooit.

Het rapport 'Zorgen voor morgen' van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu-hygiene heeft velen wakker geschud. De Nederlandse bevolking (wij dus!) lijkt nu bereid om wat op te offeren van het luxueuze bestaan, dat - achteraf gezien - zo schadelijk was voor het milieu. De regering moet daar dan wel snel op inspelen, anders ebt de ongerustheid en belangstelling weg en kost het straks extra moeite om wetten en regels door te voeren. En dat zal toch al genoeg moeite kosten, want er moet

heel wat opgeofferd worden, willen we nog enige kans maken om Nederland op de lange termijn in leven te houden.

Zal de regering nu werkelijk de realiteit zien en een ecologisch beleid echt voorrang geven boven een economisch beleid? Laten we het hopen! En zal de bevolking (wij dus!) zich kunnen voegen naar de - naar wij hopen harde - maatregelen op het gebied van vervoer, consumptiegedrag, energieverbruik, gebruik van grondstoffen, afvalbeleid, enzovoort?

Want 1989 lijkt werkelijk onze laatste kans om er nog wat van te maken.

De Bomenstichting begint in elk geval goed door Bomennieuws met ingang van 1989 op kringlooppapier te laten drukken. De kwaliteit van kringlooppapier is in de loop der jaren zodanig verbeterd, dat we nu het mooie witte, maar houtverslindende papier durven verlaten. Tenslotte kun je het toch als Bomenstichting niet 'maken' om houtprodukten te gebruiken, terwijl er ook goede, milieusparende alternatieven zijn?

Milieusparend werken geldt ook voor het huishouden, zoals beschreven in het boekje 'Milieusparend huishouden' van de Stichting Natuur en Milieu. Als ieder voor zich volgens dat boek gaat leven, zijn verdere goede voorname voor 1989 overbodig en kan 1989 in gunstige zin het jaar van de waarheid worden!

In dit nummer ...

1989, Jaar van de waarheid	3
Herdruk Bomen & Wet verschenen!	4
Vroege Vogel Bos succesvol	4
Bomen in de 19e eeuwse Franse schilderkunst	5
Ede heeft bomenbeleidsplan	7
Oplossing puzzel 'Verborgen Bomen'	8
Computerprogramma's 'Boom' en 'Groei'	9
Boekbesprekingen	10
Agenda	10
Vragen	11

Bijlagen: Bomen & Beesten
Inhoudsopgave 1988

Marjan ten Cate

Herdruk Bomen & Wet verschenen!

Bomen en Wet
mr. T. Kroesen-Verjaal,
mr. A. van Oorschot,
mr. W. Vergouw
104 bladzijden
formaat 16 x 23 cm
ISBN 90 700 99 187
prijs f 19,50 voor donateurs
en f 24,50 voor niet-dona-
teurs (prijzen exclusief f 3,50
verzendingkosten).
**Verkrijgbaar bij de
Bomenstichting.**

Na enkele keren uitstel, is het vermaarde boek dan toch verschenen. Bomen en Wet is geheel herzien. Ten opzichte van de vorige drukken is de totale tekst geactualiseerd en is nieuwe informatie toegevoegd, zoals een hoofdstuk over de subsidieregelingen met betrekking tot bomen en bossen en een adressenlijst van instanties tot welke men zich voor juridische hulp kan wenden. Natuurlijk is ook de jurisprudentie actueel gemaakt.

De auteur van de eerste twee drukken, mr. W. Vergouw heeft het schrijven van de herziene uitgave overgedragen aan mr. T. Kroesen-Verjaal en mr. A. van Oorschot. Zij werden bijgestaan door een groep juristen, allen deskundig in boomjuridische zaken.

Tijdens een feestelijke bijeenkomst, 9 februari j.l. op het kantoor van Natuurmonumenten te 's-Graveland, werd het eerste exemplaar door de vice-voorzitter van de Bomenstichting, ir. J. W. G. Pfeiffer, uitgereikt aan mr. K. G. de Vries, directeur van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

Bomen en Wet is een gezamenlijke uitgave van de Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten, de Vereniging voor Milieurecht en de Bomenstichting.

Vroege Vogel Bos succes-vol Minister Nijpels plant boom

De verkoopactie van certificaten voor het Vroege Vogel Bos is fantastisch gelopen. In het vorig nummer berichtten we u dat het streef-

Het ontstaan

In de tijd dat de aanleg van wegen en beplantingen in dit deel van de polder nog in handen was van de Rijksdienst voor IJsselmeerpolders (R.I.J.P.) had deze dienst een werkschuur aan de noordzijde van Almere-Haven. Thans is deze schuur in gebruik als natuur-educatiecentrum 'Eksternest'. Direkt daarachter ligt het Vroege Vogel Bos.

Het 'Vroege Vogel Bos' maakt deel uit van het 'beginbos', het oudste bos van Almere. Vijftien jaar geleden werd dit bos op de kale, winderige vlakte van Zuidelijk Flevoland aangelegd. De basis van de aanplant bestond uit snelgroeiende houtsoorten zoals wilg en populier. Deze pioniers zijn goed bestand tegen barre weersomstandigheden en drassige bodems. In de luwte achter de pioniers werden meer kwetsbare soorten bomen (eik, beuk, linde) en struiken (meidoorn, hazelaar) geplant. Na de aanleg heeft dit bosgebied zich ontwikkeld tot een zeer rijk gevarieerd stuk natuur, waar naast spontaan aangewaide kruiden, ook vele vogelsoorten een woonplaats hebben gevonden.

Boomfeestdag

U vraagt zich misschien af waarom dit terrein moet worden ingeplant terwijl er al een bos staat. Dit heeft de volgende reden. De eerste aanleg van het bos gebeurde in rechte smalle

Natuur-educatiecentrum
'Eksternest' waarachter het
Vroege Vogel Bos zal wor-
den aangelegd.

drag van f 25.000,- in zicht was. Nu kunnen we u meedelen dat dit ruimschoots is overschreden en het saldo opgelopen is tot bijna f 33.000,-. Daarmee kan de Bomenstichting haar plannen ten uitvoer brengen: het maken van een bomenroute, voorzien van informatiebordjes bij verschillende bomen en struiken en de aanschaf van het plantmateriaal.

vakken, waarin sindsdien geen onderhoud is gepleegd. Paden zijn er ook niet. Voor de plantdag worden er brede banen vrijgekapt waarin de paden komen te lopen en langs de paden wordt een zogenaamde zoomvegetatie geplant. Deze zoomvegetatie zal de overgang gaan vormen van de paden met aangrenzende kruidenvegetatie naar de bosvakken met hoge bomen. Om het bos nog aantrekkelijker en leerzamer te maken, wordt een vak populieren voor een groot deel vervangen door bloem- en fruitdragende bomen en struiken.

Op woensdag 5 april, de landelijke boomfeest-

dag, zal het Vroege Vogel Bos worden ingeplant door de schooljeugd van Almere in bijzijn van Minister Nijpels, die op het beginpunt van de bomenroute een boom zal planten. Daarna zal de Bomenstichting het bos overdragen aan de redactie van VARA Vroege Vogels. De Vroege Vogels zullen daarna officieel het bos in beheer geven bij de gemeente Almere. In het meinumner van Bomennieuws zullen we u uitgebreid verslag doen van de opening.

F.R.M.

Bomen in de 19e eeuwse Franse schilderkunst

In de periode 1830 tot 1875 beleefde Frankrijk een nieuwe ontwikkeling in de schilderkunst, die later de geschiedenis in zou gaan als de school

geven tot het Impressionisme.

De eerstgenoemde beweging dankte zijn naam aan het gehucht Barbizon, dat ongeveer 60 km ten zuidoosten van Parijs gelegen is aan de zoom van het woud van Fontainebleau met gezicht op de vlakte van Chailly.

Dit rijk gevarieerde landschap van bossen, akkers en velden gestoffeerd met rietgedekte boerderijen en schaapskooien, oefende grote aantrekkingskracht uit op een groep kunstenaars, die er een blijvend domicilie vonden. Met ezel en palet trokken ze erop uit om dit landschap 'en plein air' op realistische wijze vast te leggen, hetgeen een ware ommekeer betekende in de toenmalige schilderkunst. Er werden namelijk nog steeds geïdealiseerde landschappen vervaardigd, die in de ateliers ontstonden.

Bedreiging van de natuur

In diezelfde tijd verschijnen de eerste industrieën, die de lucht rondom Parijs gingen vervuilen.

De stoomtrein naar Melun van 1849, richting Fontainebleau, zou de oude vertrouwde patache (postwagen) voorgoed verdringen. Waardevolle stukken natuur werden opgeofferd aan de nieuwe rage van de zomerhuisjes. Het landschap onderging ingrijpende veranderingen door het vellen van bomen en bossen en het teren van oude landwegen. Kortom, een niet te stuiten nieuwe technologische ontwikkeling brak aan, die in toenemende mate een bedreiging voor de natuur vormde.

Protesten

Théodore Rousseau, één van de voortrekkers van de school van Barbizon, koesterde een hartstochtelijke passie voor bomen. Hij en zijn collega's zagen met grote bezorgdheid dat ook het bos van Fontainebleau een steeds groter gevaar liep. In dit uitgestrekte gebied, voorheen bekend als het Forêt de Bière, werd omstreeks 1844 met de aanleg van nieuwe wegen aangevangen. Daarbij schroomde het toenmalige bosbeheer niet om eeuwenoude eiken en beuken om te hakken en deze door monotone denreplantages te vervangen. Een Kroniek uit die tijd vermeldt dat de schilders fel tegen deze

afbeelding A
Claude Monet
'Le Pavé de Chailly,
Forêt de Fontainebleau'
Toile, 1865
Musée d'Orsay, Paris

van Barbizon

gang van zaken protesteerden. Een anecdote vertelt, dat Père Ganne, herbergier te Barbizon, zijn schildersklanten te eten gaf in ruil voor uitgetrokken dennen ('pain pour pin').

Rousseau, die dagen lang in deze bossen schilderde en de bomen observeerde, zag hoe ruw de houthakkers te werk gingen bij het kapen van de oude eiken, waarbij ze touwen gebruikten om de bomen om te trekken. Hij was daarover zo verontwaardigd, dat dit gebeuren aanleiding werd tot zijn bekende schilderij 'l'Abbatage dans l'île -de -Croissy' (ook wel bekend bij insiders als 'Le massacre des innocents') dat de fatale ontluistering van dit prach-

schilderij maakt deel uit van de grote collectie Impressionisten van het Metropolitan Museum of Art, New York. Het draagt de naam 'The Footpath to Chailly'.

Maar ook Camille Corot, de nestor van de school van Barbizon, een lyrisch schilder van bomen, heeft de 'Bodmer' in 1872 in een poëtische sfeer afgebeeld. Dit doek draagt de Duitse naam 'Reisigsammlerinnen am Fusze einer groszen Eiche'. Het geeft ons een voorstelling van deze enorme eik met daaronder enkele sprokkelende vrouwen (Staatsgalerie, Stuttgart).

De 'Rageur' was een andere eik, die in de Gorges d'Apremont stond. Deze naam betekent zoveel als 'woedende' of 'razende'. Door zijn opvallend gedeformeerde stam was hij een geliefkoosd object van de kunstenaars. Er bestaat een tekening van A.P.Ch. Anastasi (Journal Universel van 1858) en een soortgelijke van K. Bodmer (Magasin pittoresque van 1863). Op beide zien we de eik aan de striemende regen en de storm blootgesteld. Trouwens als we goed toezien zijn het twee bomen, waarvan er één onderdrukt is. De boom werd door Corot omstreeks 1835 geschilderd, zoals blijkt uit een afbeelding in het boek van Taillandier van 1978. (afbeelding B). Een klein paneel van de 'Rageur' werd gemaakt door A.L. Barye. Dit bevindt zich in de collectie van de Stad Fontainebleau.

Bekend was ook de eik genaamd 'Molière', die een tijdgenoot was van de 'Jupiter'. Eerstgenoemde woudreus zou in de 30-er jaren aan zijn levenseinde zijn gekomen. De 'Jupiter' die nog steeds leeft, heeft een stamomtrek van circa 6 meter en een leeftijd van ongeveer 600 jaar. Van Constant Dutilleux, een leerling van Corot, kennen we een schilderij van de eik 'Charlemagne', dat zich in de verzameling van de stad Arras bevindt.

Wat is de toekomst

Nog steeds is het bos van Fontainebleau een fraai natuurgebied dank zij de beschermingsmaatregelen, die uit de vorige eeuw dateren. De meeste van de hier genoemde woudreuzen zijn weliswaar verdwenen, maar ze leven nog immer voort in de tekeningen en schilderijen van de meesters van de school van Barbizon. Deze kunstenaars hebben door hun realistische wijze van schilderen de ogen geopend voor de grote schoonheid van natuur en landschap. Met hun moedige acties en protesten hebben ze een belangrijke bijdrage geleverd aan het voortbestaan van dit natuurgebied. Wanneer wij nu nog hun fraaie tekeningen en schilderijen bewonderen, zal bij vele van ons de beklemmende vraag opkomen. Zullen we over enige tijd nog slechts deze twee dimensionale herinneringen aan natuur en landschap overhouden?

Laten we er dan aandenken dat de schilders van de school van Barbizon ons een treffend voorbeeld hebben gegeven door zich geheel in te zetten voor het behoud van dit bijzondere stuk natuur. Immers zonder hun acties zou ook het bos van Fontainebleau reeds lang ter ziele zijn geweest.

Dr. J. Gremmen, Zetten

afbeelding B
Camille Corot
'Le Rageur'
Toile, 1835
Prive bezit

tige woud laat zien (Rijksmuseum Hendrick Willem Mesdag, Den Haag).

Als gevolg van de protesten en acties van deze schilders werd Rousseau in 1853 bij keizer Napoléon III te Compiègne ontboden. De keizer, die grote belangstelling toonde voor de bedreigde natuur, besloot om aan 624 ha bos de status van 'Réserves artistiques et biologiques' te geven, hetgeen in 1863 nog werd uitgebreid per decreet tot 1100 ha. Grote delen van dit woud, waartoe het Bas-Bréau, de Gorges d'Apremont en de Gorges de Franchard behoorden, werden daardoor voorgoed van verdere exploitatie en vernieling gered. Voorwaar een éclatant succes voor deze kunstenaars.

Woudreuzen

Het reeds genoemde Bas-Bréau was bijzonder in trek bij deze schilders door de vele eeuwenoude bomen. Zo zou Claude Monet, de beroemde Impressionist, in 1865 een prachtige oude beukenlaan schilderen, die door dit gebied loopt. Dit fameuze doek is bekend geworden onder de naam 'Le pavé de Chailly'. Het schilderij is te zien in de benedenzaal van het Musée d'Orsay, Parijs. (afbeelding A).

Sommige bomen kregen bijzondere namen van deze schilders. De indrukwekkende eik 'Bodmer' werd vernoemd naar Karl Bodmer, actief lid van de school van Barbizon. Daarnaast stond de oude beuk 'Caravaggio'.

Beide zijn afgebeeld op Bodmer's doek 'Intérieur de Fôret pendant l'hiver' uit 1851 (Mairie van Sarlat). De oude eik werd ook door Monet in 1866 uitgebeeld tussen friscgroen, uitbottend loofhout aan een okerkleurig pad. Dit

Literatuur

- Anonymus.
Barbizon au temps de J.F.
Millet (1849-1875)
Tentoonstellingscatalogus,
Barbizon 1975
- Bouret, J.
The Barbizon School and
19th century French landscape painting
Thames & Hudson, London, 1973
- Taillandier, Y.
Corot Bonfini Press, Naefels,
Switzerland, 1978

Ede heeft bomenbeleidsplan

Stads- en dorpsvernieuwing en uitbreiding met nieuwbouw slokt jaarlijks nog vele hectaren grond op. In veel dorpen neemt de bebouwingsdichtheid toe, doordat op percelen, waar vroeger grote dure villa's stonden, nu meer kleinere en goedkopere woningen worden gebouwd.

Op de oude percelen en aangrenzende straten en pleinen treffen we vaak prachtige monumentale bomen aan. In veel gevallen wordt in de omvormingsplannen onvoldoende rekening gehouden met deze bomen. De Bomenstichting pleit al jaren bij gemeenten voor het opnemen van waardevolle bomen in bestemmingsplannen, zodat een zekere bescherming is gewaarborgd. Eind vorig jaar besloot het gemeentebestuur van Ede tot het opstellen van een bomenbeleidsplan. Aan de hand van een inventarisatie van het bomenbestand is men tot een drietal categorieën gekomen waarin de bomen een plaats hebben gekregen. Met het plan hoopt de gemeente in de toekomst tot een goed evenwichtig opgebouwd bomenbestand te komen.

De Bomenstichting feliciteert de gemeente Ede met het invoeren van het beleidsplan en hoopt dat nog vele gemeenten dit initiatief zullen volgen.

Op 5 december j.l. berichtte het nieuwsblad voor Ede 'Ede Stad' over het aangenomen plan, in een uitvoerig artikel, dat u hieronder aantreft.

de redactie

Inventarisatie als uitgangspunt

Verdeeld over de zeven kernen, de buitenwijken en de buurtschappen zijn er meer dan 50.000 bomen in de gemeente Ede die in beheer zijn bij de afdeling Plantsoenen van de Dienst Openbare Werken. Jaarlijks worden er zo'n 2500 bomen aangeplant voor vervanging of uitbreiding. Dat bomenbestand staat om verschillende redenen onder druk. Enerzijds als gevolg van de verzuringsproblematiek, anderzijds vanwege de verdichting in het centrum van Ede, waardoor de groeikansen voor de bomen verslechteren. Ook door de toenemende woningbouw en bedrijvigheid in de richting van het buitengebied worden er nogal eens bomen opgeofferd.

Het gemeentebestuur besloot daarom een inventarisatie uit te laten voeren van de straat- en laanbomen in de gemeente. Die inventarisatie, die nu is afgerond, heeft gediend als basis voor het bomenbeleidsplan. Dat plan, zo heeft het college besloten, zal als uitgangspunt moeten gaan dienen voor het toekomstige beleid ten aanzien van het beheer van bomen. De gemeenteraad zal daarvoor het licht nog op groen moeten zetten.

Uit het beleidsplan stand over het algemeen een goede structuur heeft. De conditie van de straat- en laanbomen is in de meeste wijken goed en de leeftijdsopbouw is zodanig dat er weinig gevaar bestaat voor een plotselinge aftakeling op grote schaal. Het huidige beleid, waarbij hoofdzakelijk dode, zieke en/of beschadigde exemplaren worden

vervangen, wordt dan ook voortgezet. Wel heeft het onderzoek uitgewezen, dat in de wijk Veldhuizen te Ede binnen de eerstvolgende 10 jaar grote delen van het bomenbestand voor vervanging in aanmerking komen.

Dat ligt aan het feit, dat in deze wijk in één keer een grote hoeveelheid bomen werd aangeplant, die grotendeels in verharding staat en daardoor een kleine tot middelgrote vorm heeft en een korte omlooptijd. Met andere woorden, alle bomen zoals berk, els, lijsterbes, meidoorn en sierkers zijn even oud en zullen ook in levensduur nauwelijks van elkaar verschillen.

Maandereng

De nieuwbouwwijk Maandereng bleek in meer opzichten vergelijkbaar met Veldhuizen. Ook hier is het bomenbestand in een kort tijdsbestek aangeplant en zijn bomen terecht gekomen in smalle straatjes en trottoirs, die een beperking vormen voor hun voortbestaan. De

Een straat in Ede.
foto: Marjan ten Cate

kleine straatbomen met een korte omlooptijd maken in deze wijk echter een minder groot deel uit van het totaal. Bovendien is Maandereng jonger dan Veldhuizen.

Voor de wijk Veldhuizen wil het gemeentebestuur de afdeling Plantsoenen concrete maatregelen laten uitwerken, die moeten leiden tot een vervanging en verjonging van het aanwezige

Het bomenbeleidsplan kwam voor deze paardekastanje te laat. De boom verdiende zeker een plaats in één van de drie hoofd categorieën, maar ondanks protesten vanuit de bevolking werd de kastanje i.v.m. bouwplannen gekapt. foto: Marjan ten Cate

Toekomst

B. en W. komen in het bomenbeleidsplan tot de conclusie, dat in de toekomst bij de aanleg van nieuwbouwwijken meer variatie in leeftijden moet worden opgebouwd, of dat in elk geval bomen met een langere omlooptijd worden aangeplant. In de praktijk zal dat neerkomen op het terugdringen van bomen in trottoirs en zoveel mogelijk ruimte reserveren in de vorm van onverharde beplantingsstroken. Van groot belang hierbij is ook het inpassen van bestaande houtopstanden in de verkavelingsplannen. Bij het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen zal extra aandacht uitgaan naar het behoud en het inpassen van bestaand groen.

In de nieuwe woonwijk Rietkampen, waarmee volgend jaar een begin wordt gemaakt, zullen onverharde groenstroken voorzien worden van speciale boomgrond. De stroken zullen zo breed zijn, dat er in deze wijk ook grote boomsoorten kunnen worden aangeplant, zoals populieren, eiken, linden en esdoorns; bomen die tussen de 50 en 150 jaar oud kunnen worden.

Markante bomen

Onder de 50.000 bomen bevinden zich zo'n 2500 markante bomen, die vanwege hun bijzondere waarde speciale aandacht nodig hebben. Deze markante bomen zijn onderverdeeld in drie categorieën. De eerste categorie omvat 49 bomen, die buitengewoon waardevol zijn, veelal oud en monumentaal, goed vitaal en centraal gelegen. Ze leveren een belangrijke bijdrage aan de belevingswaarde van hun omgeving.

In de tweede categorie hebben de bomen ook een indrukwekkende leeftijd en omvang, maar hebben ze wat minder waarde voor het alge-

meen belang, omdat ze niet centraal gelegen zijn, dan wel in groepsverband staan. Vaak zijn dit bomen in particuliere tuinen of bijvoorbeeld laanbomen van indrukwekkende afmetingen, die een zeer karakteristiek element in het landschap vormen.

De bomen in categorie drie - veruit de meerderheid - zijn niet noodzakelijkerwijs groot, maar danken hun waarde vooral aan een bijzondere betekenis: cultuurhistorisch, esthetisch, zeldzaam of aan een bijzondere plek, vorm, kleur, etc. Dit zijn bomen, die de belevingswaarde van een dorpsstraat of -plein belangrijk vergroten zonder zelf monumentaal te zijn.

Een aparte categorie vormen de herdenkingsbomen. Deze zijn vanwege hun symbolische betekenis in een aparte categorie ingedeeld, zoals bijvoorbeeld de in 1988 geplante Beatrixbomen.

Bescherming

Het college wil het juridisch/planologische beleid zodanig gaan aanpassen, dat deze markante bomen - en dan met name de eerste en tweede categorie - beter beschermd worden dan tot nu toe het geval was. Met een wettelijke bescherming moet meer gewicht in de schaal gelegd kunnen worden dan de gemeente nu ter beschikking staat middels de Milieuverordening, in casu het weigeren van een kapvergunning. Ook moet de status van 'markante boom' garanderen, dat het ruimtebeslag van de boom eerder in de afwegingen van civieltechnische en stedenbouwkundige planvorming wordt betrokken.

Oplossing puzzel 'Verborgen Bomen'

De puzzel in het vorige Bommennieuws bleek een flink aantal misleidingen te bevatten. Veel inzenders kwamen tot een goede oplossing van de 'boomsoort', maar de afzonderlijke boomsoorten in de zinnen klopten niet altijd. Vooral het onderscheid tussen loof- en naaldbomen leverde nogal eens problemen op.

De juiste oplossing moest zijn:

1. **els**
2. **linde**
3. **appel**
4. **wilg**
5. **berk**
6. **noot**
7. **robinia**
8. **meidoorn**

Verticaal is het woord 'slagboom' ontstaan. Uit de inzenders van de juiste oplossing heeft redaktielid Aart de Veer, tevens bedenker van de puzzel, G.J. Cramer uit Oosterhout als winnaar geloot, die de prijs, het boek 'De man die bomen plantte', inmiddels heeft ontvangen.

Bomennieuwsartikelen in 1988

Hoofdartikel

Beginnen zij nu ook al?	bladzijde. 3
Adoptie zomereik in Noorder Dierenpark	15
Maaischade bij laan- en bermbomen	27
De lucht boven Europa is één groot chemisch reactorvat	39
Boomverzorging noodzakelijk (inleiding themanummer)	55
Vroege Vogel Bos	83

Informatiebladen

folder 'Bomen & Buizen'	bijlage nr.1	
folder 'Bomen & Mensen'	bijlage nr.3	
Bomen en boomverzorging		43
folder 'Bomen & Snoeien'	bijlage nr.5	
De effectiviteit van de kapverordening		87

Boomverzorging

Bomen en boomverzorging	43
Boomverzorging noodzakelijk (inleiding themanummer)	55
Plantadviezen	58
Eisen aan de bodem	60
Over de zin en onzin van wondverzorging	61
Veiligheid in de boomverzorging	63
Boomverzorgingsonderwijs	63

Ziekten en plagen

lepehout bewaren: dan eerst schillen	47
Rode beuk met Tonderzwam	48

Waardevolle oude bomen

De monumentale Mammoetboom van Ede (23)	5
Een monumentale beuken-arcade (24)	29
Eeuwenoude eik aan de Bekhofschans te Oldeberkoop (25)	47
De bomen van het landgoed 'Slangenburg' (26)	84

Bomen in de mythe

De Populier (18)	8
De Plataan (19)	21
De Olijf (20)	90

Bomen in het Landschap

Een typologie van Nederland (4)	19
---------------------------------	----

bomen nieuws

bomen nieuws

bomen nieuws

bomen nieuws

bomen nieuws

bomen nieuws

Inventarisatie

Bomenstichting wint Conservation Awards 1987	4
De laatste inventarisatie-loodjes	16
Madrid en de Conservation Award	31

Bijzondere activiteiten

Kontaktpersonendag 1987	8
Persprijs 1987 voor Joop Comijs	8
Adoptie zomereik in Noorder Dierenpark	15
Adoptie in Emmen	30
Donateursdag temidden van pioniers	40
Vroege Vogel Bos	83
Zevende bomenadoptie een feit	91

Algemeen

Plantactie van 'Beatrix-linden'	5
Viermaal afscheid	7
Kring Praktiserende Boomverzorgers vierde eerste lustrum	7
Alleen aan donateurs uitgebreide adviezen	9
Nogmaals 'reigers en bomen'	10
Vreemde kinderpostzegels van 55 cent	10
Bomenstichting in fris groen	15
Herdenkingsbomen in Nederland	17
Tom Klinkspoor was zijn tijd vooruit	17
De Baobab - een karakteristieke Afrikaanse boom	18
Wie ontwerpt de nieuwe poster?	27
Snoeidag K.P.B.	29
Hoog water slecht voor bomen?	32
Kontaktpersonen geven Bomenstichting een gezicht	32
Omgaan met bomen	41
Arboretum en Pinetum Schovenhorst 140 jaar	48
Bomen met beleid	56
Waardebepaling van bomen	65
Bomenwacht, Drenthe neemt voortouw	67
Een nieuwe subsidieregeling voor bos- en landschapsbouw	68
Op naar de 3000	84
Mededeling aan beseigenaren en werkgevers in de bosbouw	86
Puzzel verborgen bomen	90

Boekbesprekingen

Populieren in Nederland	11
Bomengids landgoed Daalhuizen	11
De mooiste sierbomen en -heesters	11
't Bos bekeken	22
Het bossenboek	34
Bomen & Mensen - een folder om uit te delen	34
Bomen & Wet - uitverkocht	34
Drinkpoelen en sloten in het boerenland	50
Boomspiegel 4 - de eik	50
Vleermuisbescherming, verleden, heden, toekomst	50
Bomen in straatprofielen	91

Computerprogramma's 'Boom' en 'Groeï'

Voor de selekte groep van boomspecialisten zijn onlangs twee computerprogramma's ontwikkeld voor IBM compatible P.C.'s. Deze programma's zullen hieronder kort worden besproken.

Boom

Het programma 'Boom' is een afgeleide van het veel uitgebreidere plantenprogramma 'Pit', dat geschreven is voor groenontwerpers. Het bomenbestand en de selectiemogelijkheden daarvan zijn bijna geheel ontleend aan gegevens uit het boek 'Stadsbomen, van Acer tot Zelkova', van ir.T.J.M. Janson, dat mede uitgegeven is door de Bomenstichting en de meesten van u vermoedelijk wel bekend is.

Het waardevolle van dit boek is, dat het een groot aantal eigenschappen en toleranties op beperkende factoren op een uniforme manier presenteert. Uit de gegevens is bijvoorbeeld voor elke boom na te gaan of hij zich leent voor aanplant in een smalle groenstrook. De oorzaak, waarom de ene boom daar beter geschikt voor is dan een andere, kan verschillend zijn. Het kan te maken hebben met de habitus, maar ook met andere groeieigenschappen. Hoewel de uiteindelijke beoordeling van zo'n facet vermoedelijk enigszins subjectief is geweest, is die in elk geval gedaan door iemand die weet waar hij over praat. De groenontwerper, die in zijn werk voortdurend keuzes moet maken, kan, als hij advies zoekt, zich daar dan ook prima door laten leiden.

Een groot voordeel van computerverwerking is het feit dat op meer eigenschappen en beperkende factoren tegelijk kan worden geselecteerd. Men kan bijvoorbeeld opgeven dat men een boom zoekt, welke weinig gevoelig is voor strooizout, die geschikt is voor aanplant in verharding, die tussen 8 en 12 meter hoog mag worden en die een bepaalde kroonvorm heeft. Als de computer de soorten heeft geselecteerd die aan deze criteria voldoen, wordt de gebruiker vervolgens geconfronteerd met gegevens over de bodemeisen (die helaas niet geschikt waren om op te selekteren) en een aantal uiterlijke kenmerken en overige bijzonderheden, die hem kunnen helpen bij de uiteindelijke keuze. Bij het programma 'Boom' zijn vier extra regels gereserveerd, waarin de gebruiker zijn eigen specialistische kennis kan opslaan.

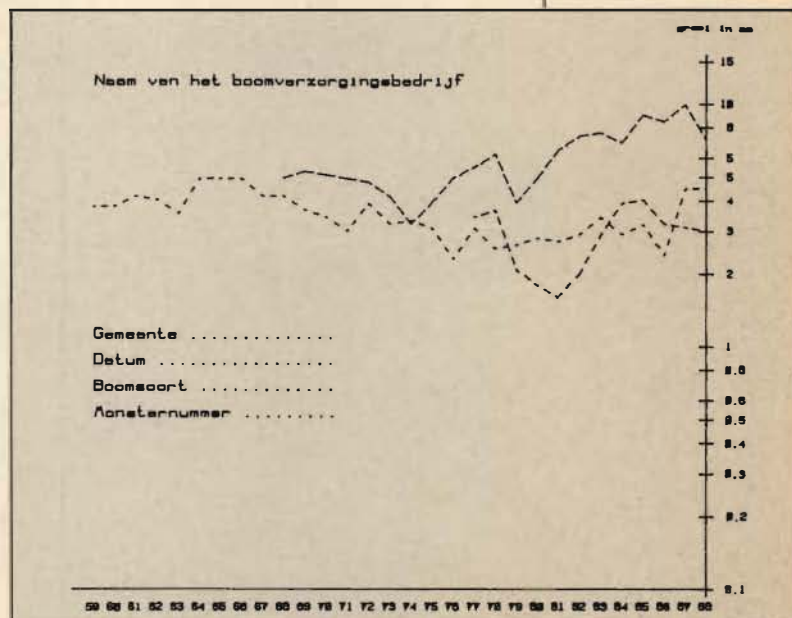
Uiteraard kan het programma meer dan alleen selekteren. Men kan er lijsten mee maken, berekeningen mee afdrukken en labels met planteninformatie mee vervaardigen. Verder is het programma goed te gebruiken voor het maken van een voorraadlijst en een catalogus, waarin behalve namen en aantallen ook informatie over bijvoorbeeld hoogte, bloei, kroonvorm en een eventueel afwijkende bladkleur of herfstkleur wordt gegeven. Uiteraard kan de gebruiker zelf de bestanden onderhouden en aanvullen.

Groeï

Het programma 'Groeï' is een hulpmiddel bij het vervaardigen van grafieken bij het onderzoek van jaarringen. Ten aanzien van boomverzorging binnen het stedelijk gebied is jaarringana-

lyse het aangewezen hulpmiddel om oorzaken van groeivermindering te dateren. Uit de onderzoekresultaten kan worden opgemaakt of een vitaliteitvermindering het gevolg is van acute schade (bijvoorbeeld ontstaan bij het leggen van kabels) of dat die te wijten is aan chronische wortelschade door bijvoorbeeld bodemverdichting. Door van bomen in laanverband enkele steekproeven te nemen, is het mogelijk om aard en omvang van wortelschade exact vast te stellen. Overigens wordt de dendrochronologie ook toegepast in geheel andere studierichtingen. Het is bijvoorbeeld gebleken dat een nauwgezette wetenschappelijke interpretatie van duizenden jaarringen veel informatie geeft over klimaatveranderingen. Verder heeft men jaarringenonderzoek gebruikt bij het dateren van onder andere oude schilderijen, houten bruggen en archeologische voorwerpen.

Het programma 'Groeï' versnelt het invoeren van de breedtes van de jaarringen en verwerkt deze automatisch in een grafiek, waarin meer curves tegelijk kunnen worden afgebeeld. De schaal is logaritmisch, omdat op die manier de afwijkingen beter aan het licht komen. Verder berekent het programma automatisch de gemiddelde groei en de standaardafwijking daarvan.

Het voornaamste probleem bij het opzetten van jaarringgrafieken is het feit, dat ze meer dan een meter lang kunnen zijn. Dit is opgelost door het programma 'Groeï' te koppelen aan de programma's 'Generic CADD' en 'Dotplot'. Daarmee kan de grafiek afgedrukt worden op gewoon kettingpapier met een normale matrixprinter met grafische mogelijkheden.

Omdat de grafieken bedoeld zijn om veranderingen in de groei op te sporen en te verklaren, is het belangrijk dat men de grafiek van commentaar kan voorzien. Dit kan in 'Generic CADD' heel gemakkelijk gebeuren met de normale tekentechnieken.

ir.A.C. Groneman-van der Hoeven

Logaritmische weergave van de diktegroei in de tijd bij een bepaalde boomsoort m.b.v. het programma 'Groeï'.

De programma's zijn te bestellen bij buro Groneman, Bachlaan 78, 6865 ES DOORWERTH. De prijs van 'Boom' is f 900,- excl. B.T.W. en van 'Groeï' inclusief licenties op 'Generic CADD' en 'DotPlot', f 1050,- excl. B.T.W.

Boekbesprekingen

Verbindingswegen voor plant en dier

D. Logemann en E.F. Schoor
76 bladzijden
Reeks Natuur en Milieu nr.
23, uitgave Stichting Natuur
en Milieu, Utrecht, 1988.

Dit boekje geeft veel waardevolle, en voor een breed publiek begrijpelijke informatie over het zich verplaatsen van planten en dieren in de natuur, over het grote belang hiervan, en over de problemen die ontstaan wanneer hun leefgebied wordt doorsneden door bijvoorbeeld wegen en spoorlijnen. Ook kan het zijn, dat deze verplaatsing wordt belemmerd, wanneer de gebruikte verbindingswegen zoals bijvoorbeeld een sloot, een haag, een houtwal verdwijnen; iets wat bij het gevoerde ruilverkavelingsbeleid telkens aan de orde is. Ook wordt uitgebreid aandacht besteed aan de achteruitgang van de kwaliteit van het milieu, omdat ook hierdoor verplaatsing wordt bemoeilijkt. Het boekje zou nog aan duidelijkheid winnen, wanneer planten en dieren geheel gescheiden waren behandeld.

Omdat 'zich verplaatsen' bij dieren toch wel een geheel ander karakter heeft. Bij planten is meer sprake van 'zich verbreiden', namelijk vooral door middel van zaad. Weliswaar heeft men hoofdstuk 3 geheel aan planten gewijd, doch in de tekst van het gehele boekje worden planten en dieren telkens weer samen genoemd, terwijl men het in feite vrijwel alleen over dieren heeft en ook de meeste voorbeelden aan het dierenleven ontleent. De waarde van het boekje wordt nog vergroot door de toevoeging van een verklarende woordenlijst, een literatuuroverzicht, een index en een lijst van partikuliere instanties op het gebied van soortenbescherming en milieubeheer.

J.J. Comijs

Bomen & Beesten

De achtste folder Bomen & ... treft u in dit Bomennieuws aan. Na het uitgeven van de folder Bomen & Mensen, waarin de voordelen van bomen voor de mens werden besproken, komt dit keer de rest van het dierlijk leven bod. Bomen zijn voor beesten minstens zo belangrijk als voor de mens. Immers voor veel dieren is een boom woonplaats, fourageergebied en kraamkamer tegelijk. Bomen zijn daarmee onmisbaar voor het voortbestaan van verscheidene diersoorten.

De folder is op de gebruikelijke manier te bestellen door f 2,50 (prijs incl. porto) over te maken op giro 2108755 van de Bomenstichting in Utrecht.

Graag willen we u attenderen op de andere folders uit de serie, te weten Bomen & Buren, Bomen & Bouwen, Bomen & Begieten, Bomen & Pekel, Bomen & Buizen, Bomen & Mensen en Bomen & Snoeien. Voor afname van meer exemplaren geldt een aantrekkelijke korting. Als particulier kunt u de folders aan belangstellenden verstrekken of ze overhandigen aan personen of instanties die naar uw idee slecht met bomen omgaan. Als gemeentevoorzitter kunt u de folders gebruiken in uw informatieruimte, of - als de gelegenheid zich voordoet - huis aan huis verspreiden. Hieronder volgt een overzicht van de prijzen.

1	exemplaar	f 2,50	(incl. porto)
2-50	exemplaren	f 1,50 per stuk	(excl. porto)
50-250	exemplaren	f 1,25 per stuk	(excl. porto)
250-1000	exemplaren	f 1,- per stuk	(excl. porto)
1000 en meer	exemplaren	f 0,75 per stuk	(excl. porto)

Agenda

4 maart

Studiedag Fruit snoeien

Theorie en praktijk van snoeien van groot en klein fruit.

Plaats: De kleine Aarde, Munsel 17, Boxtel
Organisatie en inlichtingen bij de Kleine Aarde, tel: 04116-84921

11 en 12 maart

Bomenweekend

Plaats: Flevohof, Spijkweg 30, Biddinghuizen

Inlichtingen: 0321 1-1514

5 april

Nationale Boomfeestdag

Thema: Een wereld vol bomen

De landelijke viering vindt plaats op de Flevohof

Organisatie en Inlichtingen: Stichting Nationale Boomfeestdag, tel: 030-852727

5 april

Opening Vroege Vogel Bos

Plaats: Natuur-educatiecentrum Eksternest, Muiderweg 10, Almere

Vragen

U kunt uw vragen over bomen schriftelijk stellen aan Bomenstichting Red. Bomennieuws/rubriek "Vragen". Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht. Vermeld u duidelijk uw naam en adres, dan kunnen wij zonodig rechtstreeks antwoorden.

Zwarte lijst

In het themanummer boomverzorging (nr. 5/1988) staat, dat in een impregneermiddel de werkzame stof TBTO zit, die giftig is en zelfs op een 'zwarte lijst' staat. Om wat voor zwarte lijst gaat het en wat betekent dat voor de praktijk?

Het gaat om de lijst van 'zwarte' stoffen voor het milieu (uit IMP-Milieubeheer 1986-1990, ministerie van VROM). Het is geen lijst van verboden stoffen, maar een advieslijst van stoffen, die giftig zijn en dus beter niet kunnen worden gebruikt. TBTO is Tributyltinoxide en het zit in Siosan *), het enige impregneermiddel dat op dit moment een officiële toelating heeft als boomwondbehandelingsmiddel.

Bij het gebruik van zo'n impregneermiddel in de praktijk kunnen twee dingen worden opgemerkt:

- De boom zelf heeft er geen last van, mits het middel niet op levende weefsels terechtkomt. Maar als de boom wordt gerooid, komt het middel alsnog in het milieu terecht.
 - Het middel is direct giftig voor de mensen, die ermee werken of er op één of andere manier mee in aanraking komen, tenzij ze beschermende kleding dragen.
- Afgezien van de vraag, of impregneermiddelen wel of niet een gunstige invloed hebben op een rottingsproces in een boom (zie het themanummer) kan dus worden gesteld, dat TBTO slecht is voor mens en milieu. Dit geldt overigens ook voor dergelijke impregneermiddelen (met TBTO) die worden gebruikt voor de verduurzaming van schuren, schuttingen, palen en houten speelwerktuigen!

Smeerseltjes

Het themanummer boomverzorging zegt op bladzijde 62 over wondafdekmiddelen:

'Het afdekken van oude en verse wonden met wondafdekmiddelen is, als het gaat om het voorkomen van rot, eveneens zinloos, want infectie kan daarmee niet worden voorkomen: (...), ten derde omdat een smeerseltje aan de buitenkant geen invloed kan hebben op schimmels in de boom (...). Wondafdekmiddelen kunnen overigens wel op andere manieren hun nut bewijzen.'

Veel mensen in de praktijk weten langzamerhand niet meer, waar ze aan toe zijn met die wondafdekmiddelen en dat wordt er door deze uitspraken niet beter op. In één adem worden het negatieve woord 'smeerseltjes' en de positieve uitspraak 'wel nut' gebruikt. Die middelen zijn toch speciaal voor bomen ontwikkeld, jarenlang gebruikt en aanbevolen (ook door onderzoekers) en nu mag het ineens niet meer? Of wel?

We merken dat de nieuwe inzichten en ontwikkelingen in de boomverzorging bij velen verwarring scheppen en hoewel het antwoord op uw vraag ook in het themanummer staat (blz. 71) willen we de zaken - voor zover ze nu bekend zijn - graag nog eens voor u op een rijtje zetten.

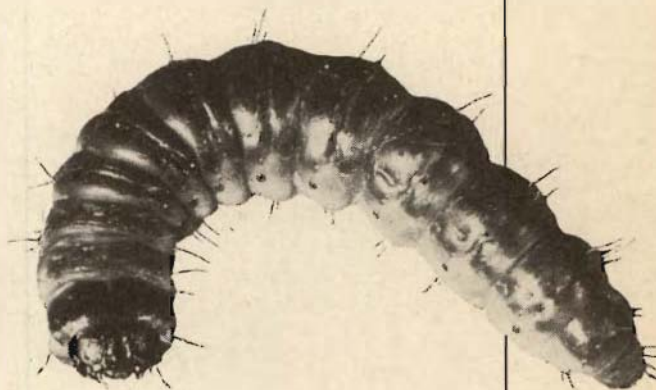
Er zijn wondafdekmiddelen met en zonder fungiciden (schimmeldodende stoffen). Ze worden gebruikt om snoeiwonden en andere beschadigde plekken af te dekken.

- Beide soorten middelen kunnen geen rot voorkomen, maar dat geeft meestal niet, want veel bomen kunnen dat zelf wel.

- Een dreigende aantasting door 'vuur' (Nectriaschimmels) kan door het gebruik van een wondafdekmiddel met fungicide worden voorkomen.

- Recent Engels onderzoek heeft uitgewezen, dat een wondafdekmiddel met fungicide geen rottings- en andere schimmels (zoals 'loodglans') kan tegenhouden. Het werkt dus alleen tegen 'vuur'.

- Houtboorders (wilgehoutrups, glasvlinder) komen een boom meestal binnen via een wond (snoeiwond, maaischade, enz), maar slagen daar minder goed in, als de wonden zijn afgedekt met een gewoon middel zonder fungicide.

- Als verse (snoei)wonden niet worden afgedekt, droogt de wondrand enkele millimeters in; het afdekken van de wond voorkomt deze uitdroging en bevordert dus een wat snellere overgroeiing.

- Als onverhoopt grote snoeiwonden moeten worden gemaakt, kan het direct insmeren met een wondafdekmiddel wellicht het optreden van krimp-scheuren tegengaan. Onderzoek zal moeten uitwijzen, hoe, waarom en wanneer dit het geval is. Uiteraard is het altijd beter, geen grote snoeiwonden te maken door tijdig te snoeien, als de takken nog niet te dik zijn.

- Het gebruik van een wondafdekmiddel maakt het werk 'af', het ziet er verzorgd uit, zowel voor de gebruiker zelf als voor de eventuele opdrachtgever en andere mensen.

U kunt aan de hand van dit lijstje nu zelf bepalen, of u wel of niet middelen (tegen 'vuur' en houtboorders) moet of (voor een verzorgd uiterlijk) wilt gebruiken.

M.t.C.

bomennieuws

Vormgeving +

eindredactie:

F.R. Moens

Redactie:

M. ten Cate-van Elsland

J.J. Comijs

G.M. Otter

J.W.G. Pfeifferr

A.A. de Veer

Verschijnt 6x per jaar

Voor donateurs gratis

Oplage 3200 stuks

Redactieadministratie

bomenstichting

Donkerstraat 17

3511 KB Utrecht

Tel. (030) 33 13 28

Overname van artikelen

en berichten in overleg

met de redactie.

Druk:

Van den Berg's

drukkerij bv

Maarn

De grootste rups van ons land, de wilgehoutrups kan ongeveer 10 cm lang en 1 cm dik worden.

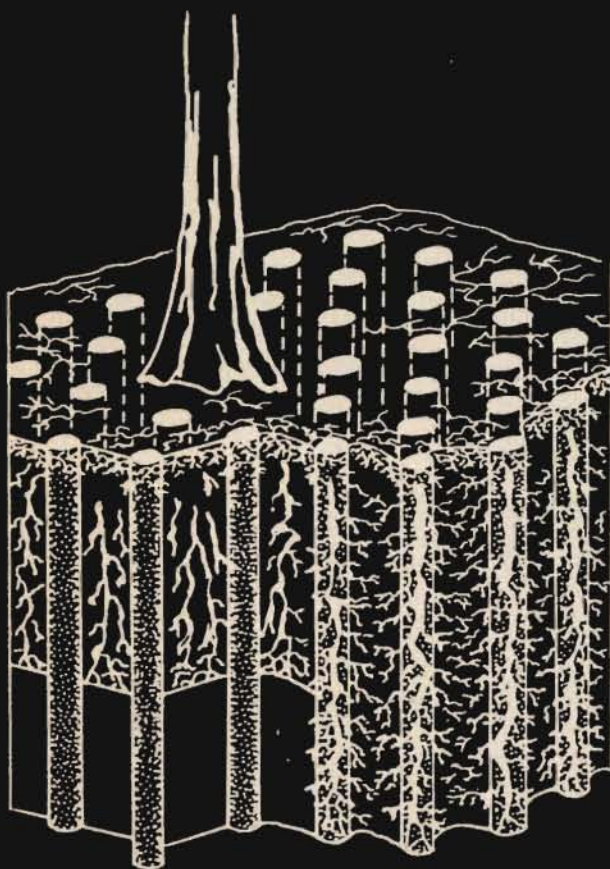
*) Een woordvoerder van Copijn ITS B.V. heeft ons gemeld, dat er een ander fungicide impregneermiddel - zonder TBTO - op de markt komt.

TRANSPLANT B.V.

Postbus 24
1243 ZG 's-Graveland

ECHTE BOOMVERZORGING
begint met
GROEIPLAATSVERBETERING

- opheffing bloempot-effect
- verbetering van humuscomplex
- doorbreking van harde lagen
- vergroting van vochthoudend vermogen
- beluchting
- bemesting
- totale doorworteling door gronduitwisseling

**Boomverzorging
voor nu en later**

Bel voor meer informatie:
020-995574

BOMENBEDRIJF

- snoeien, verplanten en chirurgie
- verhuur **HOOGWERKERS**
- verhuur boomverplandmachine
- **BOMEN-ROOIE**
van 1 boom tot vele hectaren
- wegfreen van **STOBEN**
- in Ned., België en Duitsland

Driessen - Vreeland

02943 - 1795

GRONEMAN GROENE INFORMATICA

Professionele software voor ontwerpburo's,
plantsoenendiensten, tuincentra en hoveniers.

MS-DOS PROGRAMMA'S

		excl. BTW
plantselectie		
plantlijsten		
rekeningen	PIT	f 2.900,-
planteninfolijsten		
plantenlabels		
begroting	TEL-1	f 900,-
bestek		
urenberekening		
materiaallijsten	TEL-2	f 900,-
bestellijsten		
voorraadbeheer		
doorsneden	SCOPE	f 1.250,-
perspektieven		
vormenbibliotheek	+	
oppervlaktebepaling		
plattegronden	Generic CADD	(f 600,-)

Optimale integratie tussen de programma's.
De lijsten zijn in te lezen in een tekening.
Nederlandse handleidingen en digitizermenu.
Demoprogramma's, documentatie en cursussen:
Buro Groneman voor tuin- en landschapsarchitectuur en vakgerichte software,
Bachlaan 78, 6865 ES Doorwerth. Telefoon:
085 - 337352

GROEN NATUUR-LIJK DEVOBO TOTAAL

Groenvoorziening
Landschapsonderhoud
Bosonderhoud
Boomverzorging (chirurgie)

- ADVIEZEN
- INVENTARISATIE
- BEHEERSPLANNEN

- Totaal pakket uitvoering bosbouw
- Boomverzorging o.a. snoeien, (vorm), groeiplaatsverbetering.
- Aanleg en onderhoud groenstroken, erf- en terreinbeplanting.
- Bomen rooien, stobben wegfreen, takken versnipperen.
- Subsidiebetalingen voor bos- en landschapsbouw op aanvraag.
- In- en verkoop rondhout op stam en geveld.

Ron ten Voorde Autotel. 06 - 52 10 81 47
Wouwermanstraat 22, 7412 TK Deventer, tel. (05700) 1 09 09
aangesloten bij KNBV, KPB

Boogaart bv

„UW PARTNER IN BOOMVERZORGING”

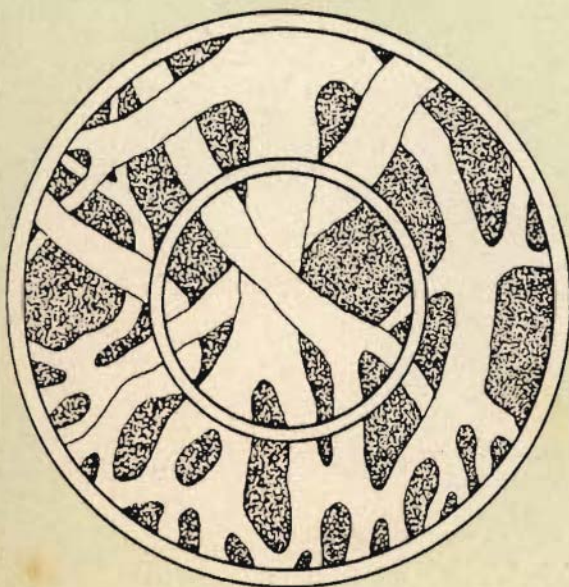
Groenprojecten-boomverzorging

Parelstraat 2
Postbus 940
7550 AX Hengelo (O)
Tel.: 074 - 43600

De Steiger 170
Postbus 50236
1305 AE Almere
Tel.: 03240-11454

- Bosbeheer en Exploitatie
- Groeiplaatsverbeteringen
- Snoei- en Dunningswerk
- Verplanten grote bomen
- Boomchirurgie

De Samenwerkende Boomverzorgers: waarborg voor kwaliteit

Voor: — boom-, bos- en landschapsverzorging
— boombeheersplannen, -onderzoek en -adviezen
— boomverplanting en -velling
— groeiplaatsverbetering

- Arbori-Arnhem, Arnhem, (085) 42 42 23
- Frans van Jaarsveld, Schalkwijk, (03409) 18 80
- H. A. van Scherpenzeel, Bilthoven, (030) 78 02 90
- Wim Kruijk Boomverzorging, Amsterdam, (020) 18 29 85

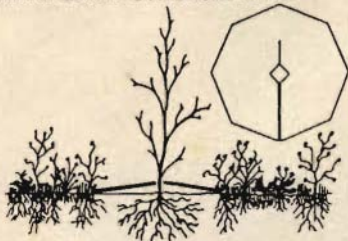
Als u het werk uitbesteedt, komen er dan ervaren en deskundige specialisten, of komen er nog onervaren uitzendkrachten?

Hoe het ook zij, de Samenwerkende Boomverzorgers zijn in ieder geval deskundig, vakbekwaam en hebben reeds een jarenlange ervaring. Omdat de boomverzorging nog steeds een dynamisch vakgebied is, volgen zij daarbij voortdurend de ontwikkelingen en nieuwe inzichten in zowel binnen- als buitenland. Het is dan ook niet verwonderlijk dat zij daarmee in Nederland vaak aan de basis staan van de vernieuwingen op dit gebied.

TOPLAN TOPLAN MULCHSCHIJVEN

• HOUDEN UW JONGE AANPLANT ONKRUIDVRIJ

- DOELTREFFEND
- KOSTENBESPAREND
- UIT 100 % RECYCLING-MATERIAAL
- EENVOUDIG TE GEBRUIKEN
- MILIEUVRIENDELIJK
- GEBRUIKSDUUR CA. 3 JAAR

Handelsonderneming **Kleistra**

Postbus 126, NL 6860 AC Oosterbeek, tel. (08308) 19 71.

BOOMVERZORGING

GEWOON JE WERK DOEN,
AL MEER DAN 30 JAAR.

LANDSCHAPSWERK HEYMAN

8330 AB Steenwijk - Postbus 61 - Telefoon 05210 - 14105

7670 AD Vriezenveen - Postbus 162 - Telefoon 05499-61020

BOMEN EISEN BODEM- RUIMTE

Een optimale wortelbeluchting is mogelijk door bomengrond te mengen met poreuze **VULKAN® - LAVA** brokken, waardoor veel holle ruimte ontstaat.

Vraag onze
dokumentatie
Vulkan® - Lava
brokken

Naam:

Adres:

Code/Plaats:

bn

Postbus 9
2920 AA

Krimpen a/d IJssel

Tel. 01807 - 13044

Telex 22361

Fax 01807 - 11579

rook krimpen

DE NATIONALE BOMENBANK

Een boom: voor de meeste mensen het herkenbaarste groen,
een stukje natuur in de stad, daar doet u toch alles aan!
De Nationale Bomenbank helpt u daarbij.

VERPLANTEN, REGISTRATIE

Sparen met bomen:

Wat kan je beter doen dan een boom die ergens weg moet, elders weer een nieuwe kans te geven. Met onze aanpak en ervaring een hoog rendement!

Een boom op reis:

Van onze kwekerij, waar hij optimaal is voorbereid, op weg. Om allure te geven aan: een nieuw gebouw, een dorpsplein of uw tuin...

Nationale Bomenbank BV
Postbus 37
3360 AA Sliedrecht
01840-33432

UW BOMEN ZIJN HET WAARD